

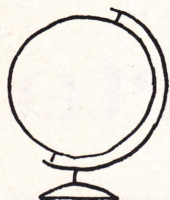


lacerta

41e jaargang nr. 4, pp. 57-76

Redactie maandblad: T.JALDO BRANDENBURG, De C. Rebecquestraat 1F, 2518 RB Den Haag.
Ledenadministratie: F.R. van Leeuwen, Benedenlangs 225, 1025 KH Amsterdam.
Redactie mededelingenblad: M.TH. MEEUWES, Finlandstraat 107, 2034 AS Haarlem.
Eredelen: J.TH. TER HORST - Maastricht, D.J. VAN DER LAAN - Noorbeek, R.M. MEIJER - Langeraar.
Leden van verdienste: N.R. REYST - Maastricht, J. NEDERMEYER - Amsterdam.

Bij dit blad behoort mededelingenblad XIII, nr. 4



BERT VAN
VLIET
HANS
MOOIJENKIND
NIELS VAN
ESTERIK
p/a Plesmanlaan
6-1
2024 HW Haarlem

Herpetologische waarnemingen in Roemenië

Ingezonden: april 1982

INLEIDING

In het vierde jaar van de biologie studie aan de lerarenopleiding VL-VU te Amsterdam hadden wij het geluk om aan een excursie naar Roemenië te kunnen deelnemen. Deze vond plaats van 13 juni t/m 2 juli 1981.

Het doel van de excursie was een kennismaking met flora en fauna van gebergte, Donau-delta en steppe. Een deel van de tijd hebben we besteed aan onderzoek naar de herpetofauna.

Achtereenvolgens zullen we een beeld schetsen van de fysische gesteldheid van Roemenië en enkele opmerkingen plaatsen bij o.a. de verspreiding van de amfibieën en reptielen.

DE GEOMORFOLOGIE VAN ROEMENIË

Het grondgebied van Roemenië wordt beheerst door de Karpaten. Dit gebergte vormt een centrale boog, een soort ruggegraat waar veel rivieren hun oorsprong vinden.

De Donau dient als verzamelpunt van al die wateren. Deze rivier stroomt over een lengte van 320 km door Roemenië voordat

hij in de Zwarte Zee uitmondt. De Zwarte Zee begrenst Roemenië in het oosten over een afstand van 245 km.

Binnen de boog van de Karpaten, die oprijzen tot zo'n 2500 m, ligt de uitgestrekte hoogvlakte van Transsylvanië, met een hoogte variërend tussen 400 en 600 m. Aan de zuid- en oostzijde van de Karpaten ligt een gordel van heuvels tot een hoogte van 1000 m, die geleidelijk aflopen in een vlakte. In het oosten en zuid-oosten vinden we nog twee oude, sterk geërodeerde schilden, resp. de hoogvlakte van Moldavië en de hoogvlakte van Dobrogea. De maximum hoogte van beide bedraagt niet meer dan 600 m.

HET KLIMAAT

De aanwezigheid van de Karpaten drukt een stempel op het klimaat: Atlantische invloeden worden door dit gebergte tegengehouden. Meer oostelijk en zuidelijk hiervan neemt het klimaat extreme vormen aan: hete zomers en koude winters. In het uiterste zuid-oosten wordt het klimaat getemperd door invloed van de Zwarte Zee: warm met neerslag in alle jaargetijden.

HET PLANTENKLEED

De geomorfologie en het klimaat zijn sterk van invloed op de verspreiding en het karakter van flora en fauna. De Karpaten hebben in het hooggebergte een alpiene vegetatie die een relict is uit de ijstijden. Aan de westkant van het gebergte zijn er vooral Middeneuropese invloeden in de vegetatie te onderkennen; aan de oost- en zuidzijde van de Karpaten heeft de vegetatie een meer steppe-achtig karakter. In Dobrogea zijn ook elementen van Middellandse Zee-vegetatie te vinden.

DE VERSPREIDING VAN DE HERPETOFAUNA

De grenzen van Roemenië omvatten een verscheidenheid aan biotoop-gebieden. De meeste soorten reptielen en amfibieën, die we in centraal-Europa aantreffen, zijn ook in Roemenië te vinden. De Karpaten vormen het verspreidingsgebied van *Triturus montandoni*, de Karpatensalamander. Ook de geelbuikvuurpad, *Bombina variegata*, is in Roemenië tot de hoger gelegen gebieden beperkt: de soort

Roemenië.



komt voor in de Karpaten en op de Transylvanische hoogvlakte. *Bombina bombina*, de roodbuikvuurpad, komt voor op de hoogvlakte en in het laagland, maar niet in de Karpaten.

De relatief warme en vochtige grassteppen in Roemenië behoren tot de steppegordel, die zich uitstrekt van Z.O.-Europa via de Oekraïne tot in Kazachstan. Vanwege de vruchtbare chernosem-bodem is dit gebied in Roemenië vrijwel overal in cultuur gebracht. Typische reptielen voor dit gebied zijn: *Podarcis taurica* (Taurische hagedis), *Eremias arguta* (steppen-hagedis), *Eryx jaculus* (kleine zandboa) en *Vipera ursinii* (spitssnuitadder). Vooral in Dobrogea zijn enkele mediterrane planten en dieren te vinden. *Testudo graeca*, de Moorse landschildpad, is hier een voorbeeld van.

DE KARPATEN - FYSISCHE GESTELDHEID

De Karpaten zijn gevormd in het Tertiair en zijn dus geologisch gesproken betrekkelijk jong. Het gebergte valt uiteen in drie zijtakken die tezamen de Transylvanische hoogvlakte omsluiten: de oostelijke, westelijke en zuidelijke Karpaten.

Het gebied dat wij hebben bezocht, het Bucegi-massief, maakt deel uit van de zuidelijke Karpaten, ook wel Transylvanische Alpen genaamd. Wij verbleven in het dorpje Busteni vlak bij Sinaia.

Sinaia en Busteni liggen aan de rivier de Prahova op ongeveer 900 meter. Ten westen hiervan vormen de bergen een steile muur naar het Bucegi-plateau. Kenmerkend voor deze rotswanden zijn de brede, natuurlijke, met gras begroeide of stenige richels die de bergen omgeven. Op verschillende plaatsen wordt de rotswand versneden door uittredende riviertjes.

Bovenaan de rotswand bevindt zich het Bucegi-plateau met een hoogte van 1600 tot 2400 meter. Het plateau heeft een golvend karakter met uitgestrekte alpenweiden en hier en daar dicht jeneverbesstruweel en bergdennen vegetatie.



Overzicht van het
Bucegi-massief.

DE KARPATEN - REPTIELEN EN AMFIBIEËN

In een zijdal van de Prahova dat naar een bergghut op 1455 meter leidt, hebben we een aantal waarnemingen aan amfibieën kunnen doen.

Bombina variegata was alom aanwezig; het biotoop van deze dieren liep nogal uiteen. In het dorp vonden we 's morgens exemplaren in plassen die langs de stoep-rand lagen. 's Middags als het water was verdampt, konden we de geelbuikpadden niet meer terugvinden. Misschien zijn ze in de aangrenzende tuinen gekropen.

Triturus montandoni,
mannetje.
Busteni,
Bucegi-massief.



Even buiten Busteni, iets hoger in het zijdal waren honderden exemplaren te vinden in een drassig weilandje naast de beek. Nog hoger op zo'n 1200-1400 meter vonden we *Bombina variegata* in vochtige alpenweiden tussen naaldbos en in volgestroomde karresporen van zandwegen. De geelbuikvuurpad hebben we dus over de hele lengte van het dal gevonden. De soort was in alle levensstadia aanwezig; van eieren en larven tot net gemetamorfoseerde padjes en volwassen dieren in amplexus. In Busteni vonden we na een regenachtige nacht in plassen langs de stoep vele geelbuikpadden in amplexus en pas afgezette ei-klompjes. In deze onstabiele biotopen hebben de eieren na opdrogen van de plas uiteraard weinig kans tot overleven.

Het drassige weilandje aan de rand van Busteni vormde een biotoop voor nog andere soorten amfibieën. Zo vonden we daar ook *Rana dalmatina*, de springkikker; in totaal vier volwassen en een aantal juveniele exemplaren. Ter onderscheiding van andere bruine kikkers dient de lengte van de achterpoten van *Rana dalmatina*: als de achterpoot langs het lichaam wordt gelegd, komt de hiel altijd voorbij de snuitpunt. Hogerop in het dal hebben we *Rana dalmatina* trouwens niet aangetroffen; daarvoor in de plaats zagen we wel *Rana temporaria* (bruine kikker) op een hoogte van ± 1000 meter.

Onder stronken die op het weiland verspreid lagen, hadden zich enkele *Triturus montandoni* verborgen. Deze salamander wordt gekenmerkt door drie groeven op de kop. Er was één mannetje met een geelbruine rug en een bruine streep op de grens van rug en flanken. Deze streep liep naar de buik toe gespikkeld uit. De buik was steenrood gekleurd. De drie vrouwtjes die we zagen hadden een bruine rug en flanken; de buik was donker beige gekleurd.

De Karpatensalamanders deelden hun behuizing met "Alpen-collega's": *Triturus alpestris*, de Alpenwatersalamander.



Pelobates fuscus.

De vijf mannetjes van de in totaal zes exemplaren hadden nog iets van hun bruiloftskleed: een blauw-grijze, zwart gespikkelde rug en een oranje-rode buik. Deze salamander troffen wij ook aan in vermolmd boomstronken aan de voet van de loofboshelling die op het weiland uitliep. Dezelfde stronken boden schuilplaatsen aan *Salamandra salamandra*, de vuursalamander. Bij elkaar vonden we zo'n 20 exemplaren, in alle maten. De tekening verschilde per individu heel sterk - er was zelfs een exemplaar met een gele zigzagstreep. Een onregelmatige tekening is kenmerkend voor deze oostelijke vorm. De overvloed aan vuursalamanders had tot gevolg dat ze zich zonder moeite lieten waarnemen.

Podarcis taurica,
volwassen mannetje.
Costinesti,
Zwarte Zee-kust.

Misschien hing dit samen met het weer: de avond tevoren had het hard geregend. Later had een speurtocht van anderen, na een droge periode, geen resultaat.

De levendbarende hagedis, *Lacerta vivipara*, was het enige reptiel dat we in de bergen aantroffen en wel op de weide met amfibieën. Op omgevallen bomen waren bij elkaar tien zonnende exemplaren waar

te nemen, waarvan twee drachtige vrouwtjes. Opvallend was dat alle hagedissen in het bezit waren van een secundaire staart. Het gebied is slecht toegankelijk, dus van "predatie" door mensen kan nauwelijks sprake zijn. Wellicht zijn er legio dieren die daar op de hagedissen jagen.

In Busteni vonden we op straat een volwassen vrouwtje van de gewone pad, *Bufo bufo*, jagend op een regenworm. Hogerop in het dal zagen we een juveniel en vonden we een volwassen dier dat in een kampvuur was geroosterd. Een grote *Bufo viridis* (groene pad), zagen we onder een steen in een naaldbos op ongeveer 900 meter hoogte.

DE DONAUDELTA

De Donaudelta beslaat een oppervlakte van 5050 km², waarvan 4350 km² in Roemenië. De rest van het gebied behoort tot de Sovjet-Unie. De delta is geologisch gezien het jongste gebied van Roemenië; hij is ontstaan na het dalen van de zeespiegel gedurende het laat-Pleistoceen. Het aanslibben van de delta vindt plaats door het bezinken van sediment in zee vlak vóór de riviermond door de verminderde stroomsnelheid. Bovendien treedt het zgn. "uitvlokken" op. Dit houdt in dat de ionen in de kleiige sedimenten zich gaan binden aan de ionen in het zeewater en als gevolg hiervan bezinkt het hele complex. Als zich vóór de rivier afzettingen vormen, kan die niet meer rechtstreeks in zee uitmonden. Er worden dan geulen gevormd die over de afzettingen heen lopen en die op hun beurt ook weer met





Bombina variegata
in amplexus.
Busteni,
Bucegi-massief.

sediment gevuld raken en hun loop weer moeten wijzigen. Het aldus ontstane gebied bezit veel milieuvormen en herbergt een grote rijkdom aan flora en fauna. Hiervan is vooral de vis van groot economisch belang voor Roemenië. Jaarlijks wordt er ongeveer 10 miljoen kilo vis gevangen, hetgeen ruim 80% van de totale Roemeense visvangst is.

DE AMFIBIEËN IN DE DONAUDELTA
Groene kikkers zijn in de delta alom aanwezig. Er was letterlijk geen poeltje te vinden dat niet door de kikkers bewoond werd. Zelfs aan het Zwarte Zeestrand bij Sulina waren ze aanwezig. De grootte en de kleurvariatie van de groene kikkers (*Rana esculenta*-complex) waren beide aanzienlijk.

De dieren worden gevangen en geëxpor-

teerd t.b.v. de consumptie van kikkerbilden. Op een visstation zagen wij drie netten vol met grote groene kikkers; voor ons niet bepaald een leuk gezicht. Het bestand aan kikkers is echter zo groot c.q. de vangsten zo marginaal dat de populaties er niet door worden geschaad.

Hyla arborea, de boomkikker, hebben we 's avonds veel kunnen horen. Gezien hebben we de boomkikkers alleen bij de kustplaats Sulina. Achter de duinen bevindt zich daar een moeras met biespollen en in de pollen zaten piepkleine boomkikkertjes. Verbaasd vroegen we ons af hoe de dieren het onbeschermd in de hete zon konden uithouden.

's Avonds hebben we pogingen ondernomen om kwakende mannetjes te lokaliseren en te vangen. Het eerste leverde geen probleem op, maar het vangen wel. Slechts één exemplaar liet zich door ons verrassen.

Tijdens de speurtocht naar boomkikkers kwamen we onverwacht een knoflookpad (*Pelobates fuscus*) tegen. Het dier had zijn domicilie aan de onderkant van een muur langs een oude begraafplaats. Het duingebied met mul zand, afgewisseld met moerassige poeltjes vormt kennelijk een goed biotoop voor deze pad. Later zagen we nog vijf exemplaren die als muizen over een zandweg liepen.

Nergens anders dan in Sulina hebben we zoveel groene padden (*Bufo viridis*) bij elkaar gezien. Het is een koddig gezicht om 's avonds onder een lantaarnpaal de tientallen padden in actie te zien. Jagend en etend om insecten, die tegen de lamp zijn gevlogen, te verschalken.

Pas gemetamorfoseerde padden hebben we ook in grote aantallen waargenomen in de poelen langs de kust. Ook op andere plaatsen in de delta is de groene pad aanwezig.

Bij Maliuc, een dorp ongeveer halverwege Tulcea en Sulina, bevonden zich enkele poeltjes waar we in eerste instantie niet gezocht zouden hebben. Het leek nl. net de plaatselijke vuilnisbelt. Bij toeval stootten

Podarcis taurica,
volwassen wijfje.
Padurea Hagieni.





Testudo graeca,
juveniel.
Padurea Hagieni.

we daar 's avonds op een twintigtal rood-
buikvuurpadjes (*Bombina bombina*). Op-
vallend was dat de diertjes bij elkaar zaten
op een kaal stuk modder, ver van enige
beschutting in de vorm van riet vandaan.

DE REPTIELEN

Het poeltje naast dat van de roodbuik-
padden, bood onderdak aan een Europese
moerasschildpad (*Emys orbicularis*).

Lacerta agilis,
volwassen mannetje.
Histria.



Aanvankelijk zagen we alleen zijn neus-
punt, die we bij schemer voor een slange-
kop hielden. We slaagden er toch in zijn
ware indentiteit vast te stellen; na vangst
bleek het een volwassen dier te zijn van
ongeveer 20 cm lengte.

Ook bij Sulina hadden we een jongen zien
spelen met een moerasschildpad. Toen we
voorzichtig probeerden hem de schildpad
afhandig te maken, rende de knaap met
zijn bezit hard weg. Voor hem was het
immers veel te leuk speelgoed!

We hebben in Roemenië moeite moeten
doen om levende slangen te vinden. In de
straten van Sulina, meest zandwegen,
lagen wel enkele dode slangen. Aan de
hand van de dorso-laterale, geelachtige
strepen deden zij ons denken aan *Natrix*
natrix persa. FUHN (1961) beschrijft deze
ondersoort van de ringslang echter niet
voor Roemenië.

In de duinen bij Sulina zaten veel zand-
hagedissen. We hebben ze niet kunnen
vangen omdat ze erg alert zijn en razend-
snel wegvlugten naar hun hol. De onder-
soort hebben we niet kunnen vaststellen,
maar volgens FUHN (1961) komt hier
Lacerta agilis chersonensis voor, en wel de
bruine variëteit daarvan.

Voor wat de waarnemingen aan reptielen
in de delta betreft, moesten we ons helaas
met dit nogal magere resultaat tevreden
stellen.

HET STEPPE-GEBIED (DOBROGEA)

Het plateau van Dobrogea beslaat het
Z.O.-deel van Roemenië. Dit plateau is
een oud schild dat sterk geërodeerd is en
zich breed golvend als een terras uitstrekt
boven de Donau en de Zwarte Zee. De
maximumhoogte ligt op 600 meter. Vóór
het gebied op grote schaal werd gecul-
tiveerd was er hoofdzakelijk grassteppe
aanwezig, hier en daar met licht loofwoud.
Nu is het gebied bedekt met enorme land-
bouwcomplexen, zo ver het oog reikt.
Slechts op een heel enkele plaats, als een
oase in de woestijn, is iets van de oor-



Emys orbicularis.

spronkelijke flora en fauna behouden gebleven. Dat is bijvoorbeeld het geval in het natuurreservaat Padurea Hagieni.

Padurea Hagieni is een klein reservaat dat bestaat uit schrale rolsteenhellingen die een dal omgeven met wat hoger struikgewas en enig loofbos. Op de rolsteenhellingen heeft men jonge naaldbomen aangeplant. Voor de herpetofauna van de hellingen leek ons dit een minder gunstige ontwikkeling.

In de dichtere vegetatie onderaan zo'n helling troffen wij enkele *Testudo graeca* aan. Het waren een juveniel van enkele cm en twee grote exemplaren, druk bezig met eten.

Podarcis taurica was alom vertegenwoordigd, zowel beneden als bovenaan de hellingen. Overigens is deze soort ook buiten het reservaat veel te vinden langs akkers en wegkanten.

Groene hagedissen hebben we veel gezien. Eén keer zijn we erin geslaagd een juveniel te vangen, om uit te zoeken welke soort het precies was. ARNOLD et al (1978) geeft ter onderscheiding van *Lacerta trilineata* resp. *L. viridis* o.a. acht tegen zes rijen buikschilden en meer dan 20 tegen minder dan 20 temporaalschilden.

Dit zijn ook voor juvenielen goede kenmerken waarmee de twee soorten kunnen worden gescheiden. Hier en elders in Dobrogea hebben we echter alleen *L. viridis* gevangen, hoewel *L. trilineata* wel in Dobrogea is waargenomen (FUHN, 1961).

In het dal kruiste een slangetje ons pad. Door het dichte kreupelhout konden we er niet meer dan een glimp van opvangen. Bij een met riet omzoomd water vonden we een dode *Natrix tessellata* (dobbelslang) van ongeveer 80 cm lengte. Het was de zoveelste dode slang die we in Roemenië zijn tegengekomen. In het reservaat hebben we verder geen slangen meer gezien, hoewel ten zeerste werd gewaarschuwd voor de zandadder (*Vipera ammodytes montandoni*). Buiten de waarschuwborden wees ook de gids ons er op om voorzichtig te zijn. Wij bezochten het reservaat op het heetst van de dag en de activiteit van de meeste reptielen is dan klein. Het valt aan te nemen dat de slangen zich verscholen hadden.

Aan de waterkant in het dal vonden we kikkers van het groene kikker-complex. In deze streken zijn het soms enorme exemplaren!



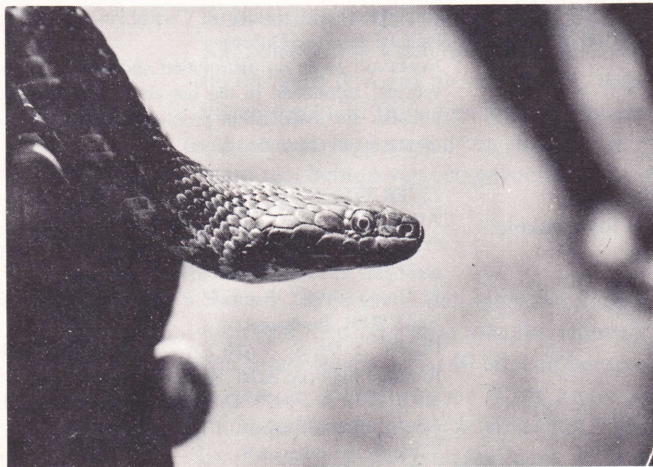
Natrix tessellata sleept een vis op het droge. (De vis hangt vanuit de rechter kaakhelft naar beneden; ziet u hem?)

HISTRIA

Als één van de laatste onderdelen van de excursie bezochten we Histria, een zoologisch reservaat aan een groot kustmeer. Er zijn ruïnes van een Grieks-Romeinse nederzetting uit de 7e eeuw v. Chr. Het landschap is vlak, afwisselend grasland en zanderig; er grazen nogal wat kudde schapen. Er zijn verschillende kustmeren, die soms zout, soms zoet water bevatten. Het reservaat is zeer vogelrijk, wat soorten en aantallen betreft; er overwinteren b.v. meer dan 10.000 wilde zwanen.

Volgens de gids, die ons in de ruïnes rondleidde, komen er veel niet giftige slangen in de ruïnes voor. Eén keer werden we dan ook verrast door een enorm stuk bruine slang die als een pijl in een steen-

Natrix tessellata.
Histria.



hoop wegschoot. Hij viel niet nader te determineren, maar gezien zijn enorme snelheid en lengte vermoeden wij dat het een *Coluber jugularis* (pijlslang) is geweest. Bij het zoete kustmeer aangekomen, stonden we versteld van de hoeveelheid *Natrix tessellata*. In de branding was voortdurend een groot aantal slangen te zien die hun kop boven water uitstaken. Af en toe kwam er één met een vis op de oever om hem op te eten. Als je stil bleef staan, kropen ze met vis tussen je voeten door. Tot onze verwondering was er een man bezig de slangen met stenen te bekogelen. Met behulp van een toevallig langskomende Roemeense bioloog, die als tolk fungeerde, vernamen wij dat de man visser was en dat de slangen een deel van zijn buit opaten. Vandaar dat hij ze wilde doden.

Volgens de bioloog komen in dit gebied ook *Vipera berus*, de adder, en *Vipera ammodytes*, de zandadder voor. Hij vond het niet erg dat de mensen deze slangen wel dood sloegen, aangezien in deze streek geen anti-serum voorhanden is. Overigens is *Vipera berus* volgens FUHN (1961) in zijn verspreiding tot de Karpaten en de Transsylvanische Hoogvlakte beperkt. In gebieden rond Histria is *Vipera ursinii renardi* daarentegen wel gesignaleerd.

Onder een steen, een eindje landinwaarts, vonden we een grote *Natrix tessellata*; de lengte van het dier bedroeg bijna een meter - het was bovendien een fors gebouwd exemplaar.

Een ringslang met gele, dorso-laterale strepen had zich verborgen onder een hoop riet toen wij hem ontdekten. Over de ondersoort waar hij toe hoorde, tastten we in het duister: *Natrix n. persa* bezit een dergelijke streptekening, maar bij de nominatvorm schijnt dit ook af en toe voor te komen (KABISCH, 1978).

Ook langs dit meer was het *Rana esculenta*-complex present. In het water zagen we verder nog een klein schildpadje (*Emys orbicularis*) van enkele cm. In de ruïnes zelf hebben we behalve de bruine slang,

enkele *Bufo viridis* gezien.

In het steppe-gebied slaagden we erin enkele exemplaren van *Lacerta agilis*, de zandhagedis, te vangen. Aan de hand van het patroon van de kopschubben kan de ondersoort vastgesteld worden. Dit is ons echter niet gelukt; de beschubbing verschilde per individu erg sterk. Volgens FUHN (1961) moet het hier ook gaan om de ondersoort *chersonensis*. Voorts konden we nog enkele waarnemingen noteren van *Podarcis taurica*.

BESLUIT

We hebben in Roemenië veel mooie natuur gezien. Maar ook in dit grote land zijn er veel plaatsen waar de natuur wordt weggedrukt tot op eilandjes in een gecultiveerde zee. Het is de vraag hoelang deze refugia hun natuurlijke rijkdom kunnen behouden.

Daarnaast zijn de mensen zich vaak nog allerminst bewust van de noodzaak van natuur- en milieubescherming. Grote roofvogels worden bijvoorbeeld alleen beschermd omdat ze toeristisch belangrijk zijn, vernamen wij van een curator van een zoölogisch museum.

Het is te hopen dat ook hier een doorbraak in natuur- en milieubewustzijn zal plaatsvinden.

OVERZICHT VAN DE WAARGENOMEN REPTIELEN EN AMFIBIEËN IN ROEMENIË

Karpaten

Bucegi-massief, Busteni:

- Bombina variegata*, zeer veel;
- Rana dalmatina*, adult: 4 juv.: enkele;
- Rana temporaria*, 1
- Bufo bufo*, adult: 2, juv.: 1
- Bufo viridis*, 1
- Triturus montandoni*, 4
- Triturus alpestris*, 6
- Salamandra s. salamandra*, ± 20
- Lacerta vivipara*, 10.

Donaudelta

- Rana esculenta*-complex, zeer veel
- Hyla arborea*, juv.: 10-20, adult: veel gehoord, 1 gezien
- Bufo viridis*, zeer veel
- Pelobates fuscus*, 6
- Bombina bombina*, ± 20
- Emys orbicularis*, 1
- Natrix natrix (persa?)* dood, ± 5
- Lacerta agilis (chersonensis?)*, tientallen.

Padurea Hagieni

- Rana esculenta*-complex, tientallen
- Testudo graeca*, 3
- Podarcis taurica*, zeer veel
- Lacerta viridis*, tientallen
- Natrix tessellata* (dood), 1.

Histria

- Rana esculenta*-complex, zeer veel
- Bufo viridis*, enkele
- Natrix tessellata*, tientallen
- Natrix natrix (persa?)*, 1
- Coluber jugularis* (?), 1
- Emys orbicularis*, juv. 1
- Lacerta agilis (chersonensis?)*, 10-20
- Podarcis taurica*, tientallen.

SUMMARY

In June 1981 the authors visited Rumania. During that period they observed several species of amphibians and reptiles in Carpathian Mountains, Danube delta and Dobrogea.

Notes are given on distribution and habitat of the species, mentioned in the list above. In addition, remarks are made about problems concerning the determination of some species.

LITERATUUR

- ARNOLD, E.N., J.A. BURTON & D.W. OVENDEN., 1978. Elseviers reptielen- en amfibieëngids. Elsevier, Amsterdam/Brussel.
- FUHN, I., 1960. Fauna R.P. Romine. Amphibia. Acad. RPR, Boekarest.
- FUHN, I. & S. VANCEA., 1961. Fauna R.P. Romine. Reptilia. Acad. RPR, Boekarest.
- KABISCH, K., 1978. Die Ringelnatter. 2e dr. (Die Neue Brehm-Bücherei). A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt.